

17. Бджільництво // Енциклопедія українознавства: словникова частина. В 11 т. Т. 1. – К. : [б. в.], 1993. – С. 104–105.
18. Ковалёв И. И. По вопросам программы журнала «Голос пчеловода» / И. И. Ковалёв // Голос пчеловода. – 1913. – № 1. – С. 1–4.

Милясевич Ирина. Волинские сельскохозяйственные журналы начала XX века. Изложена история сельскохозяйственных периодических изданий Волыни начала XX в., охарактеризованы их жанрово-типологические и функциональные особенности, редакционно-издательский состав, тематический диапазон публикаций, а также указано их нынешнее место нахождения. Анализируются общепрофессиональные и узкоотраслевые журналы и бюллетени «Известия Луцкого общества сельского хозяйства» (Луцк, 1907–1914), «Сельско-хозяйственная хроника Волынской губернии» (Житомир, 1910–1915), «Бюллетень Волынского общества хмелеводства о состоянии хмелевых плантаций в Волынской губернии» (Житомир, 1914–1915), «Листок хмелевода» (Житомир, 1911–1917) и «Голос пчеловода» (Житомир, 1913–1915). Статья написана на основе сплошного просмотра полных комплектов волинских периодических изданий, использования архивных документов и раритетных источников из фондов библиотек и архивов не только Украины, но и России, в частности Российской национальной библиотеки, Библиотеки Российской академии наук и Российского государственного исторического архива.

Ключевые слова: периодические издания, Волынь, сельскохозяйственные журналы, история, краеведение.

Milyasevych Iryna. Volyn' Agricultural Journals of the Beginning of the XX Century. The history of Volyn agricultural periodicals in the early twentieth century is highlighted. The periodicals are characterized by their genre and typological structure, functional peculiarities and thematic range of publications; the places of storage are specified. Journals and bulletens «Izvestija Lutsckogo obshestva sel'skogo hozajstva» (Lutsck, 1907–1914), «Sel'sko-hozajstvennaja chronica Volynskoj gubernii» (Zhytomyr, 1910–1915), «Bulletin' Volynskogo obshestva hmelevodstva o sostojanii hmelevykh plantacij Volynskoj gubernii» (Zhytomyr, 1914–1915), «Listok hmelevoda» (Zhytomyr, 1911–1917) and «Golos pchelovoda» (Zhytomyr, 1913–1915) are analyzed. Article is written on the basis of a complete sets of Volyn periodicals solid view, the use of rare archival documents and sources that are stored in the collections of major libraries and archives not only in Ukraine but also in Russia, including the Russian National Library, the Library of the Russian Academy of Sciences and the Russian State Historical Archive.

Key words: periodicals, Volyn, agricultural magazines, history, local history.

Стаття надійшла до редколегії
12.04.2013 р.

УДК 651.5(047)

Валентина Петрович

Нормативно-методичне регулювання інформаційної діяльності державних архівів України

У статті розглянуто нормативно-методичне регулювання інформаційної діяльності державних архівів України, що здійснюється задля забезпечення суспільства ретроспективною документною інформацією. Встановлено, що воно реалізується через нормативно-правові акти, які діють в архівній сфері на сучасному етапі розвитку архівної справи.

Ключові слова: інформація, архівна інформація, державний архів, інформаційна діяльність державних архівів, нормативно-правовий акт.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку суспільства найвагомішим фактором є інформація, що швидкими темпами отримує першість у всіх сферах людського життя. За умови переходу до інформаційного суспільства архіви беруть активну участь у реалізації державної політики у сфері інформаційних відносин, здійсненні інформаційної діяльності, основними видами якої є одержання, зберігання, використання та поширення архівної інформації, що містяться в документах Національного архівного фонду України (НАФ). В умовах демократизації

архівної справи архівна інформація стає більш відкритою, розширюється доступ до неї. Це у свою чергу потребує правового врегулювання інформаційної діяльності державних архівів.

Мета роботи полягає у дослідженні законодавчої бази, спрямованої на регулювання інформаційної діяльності державних архівів сучасної України. Відповідно до мети сформульовано **завдання дослідження**: проаналізувати законодавчі та нормативно-правові акти архівної сфери, у яких висвітлено основні види інформаційної діяльності – одержання, поширення, використання та збереження інформації.

Сутність інформаційної діяльності, її види та класифікація, питання доступу до інформаційних ресурсів суспільства (у т. ч. й архівних) відображено в наукових дослідженнях В. Горюхова, Г. Борзяка, О. Онищенко [3; 1; 9]. Досвід вирішення проблеми правового регулювання інформаційної діяльності державних архівних установ аналізували Г. Борзяк [1], Н. Меньківська [6] К. Новохатський [8], Л. Юдіна [30].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Нормативну базу в галузі інформаційної діяльності державних архівів становлять закони України, постанови та розпорядження Верховної Ради України, укази та розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, накази Державної архівної служби України тощо. Перераховані види документів стосуються архівної справи загалом, але серед інших положень містять ті, які стосуються регулювання саме інформаційної діяльності архівів.

Основою правової системи є Конституція України, у якій викладено низку норм, що мають безпосередній стосунок до історико-культурної спадщини, архівно-документальної інформації, а отже і до діяльності архівів. Серед особистих прав громадян, закріплених у Конституції, які стосуються архівної галузі, є право кожного громадянина вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію [4; 5]. Усі інші нормативно-правові акти, що безпосередньо пов'язані із функціонуванням ретроспективної документної інформації, приймаються на основі Конституції України.

Першим законодавчим актом України, який урегулював суспільні відносини у сфері створення, поширення, збереження та використання культурних цінностей і який спрямований на реалізацію прав громадян на доступ до культурних цінностей, стали «Основи законодавства України про культуру». Декларування в цьому правовому документі принципу вільного доступу до пам'яток історії та культури, музейних, бібліотечних і архівних фондів конституювало в українському законодавстві реалізацію одного із фундаментальних принципів міжнародного права – доступності інформації [10].

У 1992 р. був ухвалений Закон України «Про інформацію», який установлює загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Закон закріплює право особи на інформацію в усіх сферах суспільного й державного життя України, а також систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону [23].

Потреба врегулювання правових відносин в архівній сфері зумовила підготовку спеціального законодавчого акта – Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи», який ухвалено 24 грудня 1993 р. У ньому запроваджено поняття Національного архівного фонду як категорії культури і права, означено правові принципи архівної реформи та структуру системи архівних установ, визначено рівні права громадян на доступ до архівної інформації. Декларована в законі демократизація архівної справи відкрила можливості для входження України до міжнародного правового простору в архівній сфері [25]. В основу першого галузевого закону було покладено регулювання відносин, пов'язаних із формуванням, обліком, зберіганням і використанням Національного архівного фонду – основних видів інформаційної діяльності державних архівів.

У Законі України «Про внесення змін до Закону України “Про Національний архівний фонд та архівні установи”» (2001 р.) проголошено основний принцип організації архівної справи в Україні – загальнодоступність документів НАФ. Закон гарантує забезпечення доступу до архівних документів із моменту надходження їх до архівної установи й право користування документами НАФ усім громадянам України, іноземцям та особам без громадянства [7, с. 5]. Ухвалення нової редакції Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи» дало змогу узгодити норми архівного законодавства з Конституцією, усунути наявні розбіжності з іншими законодавчими актами. Пропоновані зміни розширили сферу застосування Закону, забезпечили його повнішу реалізацію [8]. Згідно із Законом формування НАФ – внесення й вилучення документів із його складу – здійснюється на

основі експертизи цінності документів, яка проводиться з ініціативи не тільки їхнього власника, а й державної архівної установи. Принципи й критерії експертизи цінності, а також порядок створення й діяльність експертних комісій затверджує Кабінет Міністрів України [16].

Серйозну роль у регламентації доступу до документів НАФ та їх використання відіграв Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій» [29]. Його норми значно вплинули на соціально значущу функцію архівів сучасної доби. Після передання до державних архівів на режим необмеженого доступу всіх архівно-слідчих та кримінальних справ з установ колишнього КДБ УРСР саме на них ліг весь тягар відповідальності за дотримання належного балансу між інтересами суспільства, що прагне розкрити всю правду про масштаби сталінських репресій 1930–1950-х рр., та інтересами осіб (самого репресованого, його родичів і нащадків), які не завжди бажають широкого оприлюднення персональних матеріалів, що їх зібрані каральні органи [2, с. 6].

Суттєвим доповненням до Закону став Указ Президії Верховної Ради України «Про передачу архівних документів КДБ України до державних архівів республіки», з появою якого ціла низка документів позбулася грифа «секретності» [28]. Архівісти, згідно зі своїми професійними принципами, мають сприяти максимально широкому доступу всіх зацікавлених осіб до інформаційних ресурсів НАФ, проте вони повинні дбати про захист інтересів тих, хто мав безпосередній стосунок до подій, відображених у документах, та їхніх нащадків [15].

Важливим етапом наближення України до ідеалів «інформаційного суспільства» є Закон України від 9 січня 2007 р. «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки». У ньому містяться завдання, що безпосередньо стосуються архівної сфери, а саме: вимоги щодо створення загальнодержавних інформаційних систем, збереження культурної спадщини України способом її електронного документування, створення в електронній формі архівних фондів тощо. Визначено, що одним із головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, у якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному й особистому розвитку та підвищуючи якість життя [27].

До законодавчих актів, які регулюють доступ до архівної інформації, опосередкований стосунок мають офіційні документи, що визначають правові засади створення єдиної державної інформаційної системи та доступу до неї. Результатом послідовної реалізації державної політики у сфері інформатизації став розвиток національної складової частини мережі Інтернет, забезпечення широкого доступу до цієї мережі фізичних і юридичних осіб усіх форм власності та належне представлення в ній національних інформаційних ресурсів. Зокрема, Закони України «Про Національну програму інформатизації» та «Про Концепцію Національної програми інформатизації» [26; 24], орієнтовані на формування системи національних інформаційних ресурсів через розроблення галузевих проектів інформатизації, організацію ринку інформаційних продуктів і послуг, створення локальних та глобальних комп'ютерних мереж, інтегрування національного інформаційного ресурсу у світовий інформаційний простір, передбачають забезпечення безперешкодного доступу громадян до будь-якої інформації, що не становить державної таємниці, на основі широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави.

Правові відносини стосовно захисту інформації в автоматизованих системах за умови дотримання права власності громадян України і юридичних осіб на інформацію та права доступу й обмеження на доступ до неї регулює Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах». Згідно із Законом інформація, що зберігається в автоматизованих системах, може оброблятися й передаватися лише зі згоди власника інформації чи уповноваженої ним особи. Без такого дозволу доступ до інформації здійснюється лише у випадках, передбачених чинним законодавством [21].

Способи набуття чинності цих законів визначено в Указі Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі», яким передбачено створення належних економічних, правових, технічних та інших умов для забезпечення широкого доступу громадян, навчальних закладів, наукових та інших установ і організацій усіх форм власності, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємницької діяльності до мережі Інтернет; створення можливостей для задоволення на пільгових умовах потреб у зазначених послугах навчальних закладів, наукових

установ та організацій, громадських організацій, а також бібліотек, музеїв та інших закладів культури [22].

Водночас розроблено й інші нормативно-методичні документи з архівної справи, які також ґрунтуються на новій законодавчій базі. Колегія Державного комітету архівів України схвалила рішення «Про Основні правила роботи державних архівів України» – зведений нормативно-методичний документ, що регламентує відповідно до сучасних реалій та чинного законодавства більшість основних питань функціональної діяльності провідних ланок загальної системи архівних установ України як цілісного комплексу взаємопов'язаних архівних технологій. У процесі підготовки Правил авторському колективу, редакційній колегії, відповідальним редакторам із залученням державних архівів загалом вдалося розв'язати низку складних питань теорії, методики і практики архівної справи [11].

У 2001 р. наказом Держкомархіву України було затверджено «Порядок користування документами НАФ в державних архівах України» [15, с. 23–34]. Цей нормативний документ визначив форму користування документами НАФ у читальному залі державного архіву, вимоги до оформлення користувачів для роботи в читальних залах, права і обов'язки користувачів архівною інформацією та відповідальність за порушення порядку.

Питання організації користування документами державної і недержавної форми власності вирішує «Порядок користування документами НАФ, що належать державі та територіальним громадам» (2003). Згідно з «Порядком» державні архівні установи надають документи НАФ для користування, створюючи для цього відповідний довідковий апарат, видають архівні довідки, копії документів, задовольняючи запити фізичних і юридичних осіб; повідомляють про документи, у яких містяться відомості, що їх можуть використати органи державної влади й органи місцевого самоврядування; публікують, експонують та в іншій формі популяризують архівні документи, а також виконують інші функції, спрямовані на ефективне використання відомостей, що містяться в документах НАФ [14, с. 37–52].

Умови зберігання архівних документів та порядок їх державної реєстрації зафіксовані у нормативно-правових актах «Положення про умови зберігання архівних документів» та «Порядок державної реєстрації документів Національного архівного фонду» [12; 13]. У 2007 р. затверджено «Методику віднесення документів Національного архівного фонду України до унікальних» [19; 17]. Вона містить ознаки характеристик архівних документів за критеріями віднесення їх до унікальних та висвітлює організаційно-методичні питання експертизи.

Для створення належних умов для зберігання, збільшення та використання Національного архівного фонду, сприяння інтеграції архівної справи України в європейський і світовий інформаційний та науковий простір Постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 1999 р. було затверджено Програму збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000–2005 рр. [20], а від 1 лютого 2006 р. затверджено Державну програму розвитку архівної справи на 2006–2010 рр. [18].

Висновки. Нормативно-методичне регулювання інформаційної діяльності державних архівів України реалізується через нормативно-правові акти архівної сфери, у яких висвітлено основні види інформаційної діяльності. Основними рисами архівного законодавства незалежної України є демократизація, інформатизація, відкритість, розширення доступу до ретроспективної інформації та правове регулювання всіх складових частин системи архівних установ. Сучасні законодавчі акти сприяють підвищенню ефективності інформаційної діяльності державних архівів – інформаційних установ, що відіграють вагомий роль у суспільному інформаційному просторі.

Джерела та література

1. Боряк Г. В. Документальні архівні та інформаційні системи: до проблеми інтеграції / Г. В. Боряк // Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні : доп. та повідом. наук. конф. (Київ, 15–16 берез. 1996 р.) / Т. П. Прись (упоряд.), І. Д. Лепша (ред.). – К. : [б. в.], 1996. – 208 с.
2. Боряк Г. Модерне архівне законодавство України / Г. Боряк, К. Новохатський // Архіви України. – 2004. – № 3 (254). – С. 4–10.
3. Горовий В. М. Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства / В. М. Горовий. – К. : НБУВ, 2005. – 300 с.
4. Конституція України // Відомості ВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Конституція України [зі змінами від 8 грудня 2004 р.] // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 2. – Ст. 44.
6. Меньківська Н. С. Правове регулювання інформаційної діяльності державних архівів в сучасній Україні / Н. С. Меньківська // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2011. – № 1. – С. 86–95.

7. Національний архівний фонд України: засоби інтелектуального доступу до документів [Текст] : корот. довід. / авт.-упоряд. : Н. М. Христова, В. В. Бездрабко. – К. : [б. в.], 2002. – 168 с.
8. Новохатський К. С. Проект нової редакції архівного закону [Електронний ресурс] / К. С. Новохатський // Архіви України. – 2001. – № 3. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/index.php?246>
9. Онищенко О. Документально-інформаційні ресурси архівів та бібліотек – спільна база для розвитку науки, освіти, культури / О. Онищенко // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. пр. – К. : [б. в.], 2001. – Вип. 4. Студії на пошану Руслана Пирога. – С. 163–173.
10. Основи законодавства України про культуру : Закон України від 14 лютого 1992 р. № 2117-ХІІ (ред. станом на 12 січ. 2011 р.) / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 21. – Ст. 294.
11. Основні правила роботи державних архівів України / Держкомархів України. УДНДІАСД ; за заг. ред. : Л. О. Драгомірової, К. С. Новохатського. – К. : [б. в.], 2004. – 228 с., [105] с. ; дод.
12. Положення про умови зберігання архівних документів : Наказ Державного комітету архівів України від 15 січня 2003 р. № 6 // Вісник Державного комітету архівів України. – 2003. – Вип. 1 (13). – С. 43–55.
13. Порядок державної реєстрації документів Національного архівного фонду : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 р. № 1739 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/KMU/index.php?2002-1739>
14. Порядок користування документами НАФ України, що належать державі та територіальним громадам : Наказ Державного комітету архівів України від 24 листопада 2005 р. № 139 // Вісник Державного комітету архівів України. – 2003. – Вип. 3 (15). – 218 с.
15. Порядок користування документами Національного архівного фонду України в державних архівах України // Вісник Державного комітету архівів України. – 2001. – Вип. 1 (5). – 148 с.
16. Про внесення змін до Закону України про «Національний архівний фонд і архівні установи» : Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2888-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 11. – Ст. 81.
17. Про внесення змін до Порядку віднесення документів Національного архівного фонду до унікальних, їх обліку та зберігання : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2012 р. № 1103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1103-2012-%D0%BF>
18. Про затвердження Державної програми розвитку архівної справи на 2006–2010 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2006 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/92-2006-%D0%BF>
19. Про затвердження Методики віднесення документів Національного архівного фонду до унікальних : Наказ Державного комітету архівів України від 19 лютого 2008 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-08>
20. Про затвердження Програми збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000–2005 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 1999 р. № 1716 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 38. – Ст. 1904.
21. Про захист інформації в автоматизованих системах : Закон України від 5 липня 1994 р. № 80/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 31. – Ст. 286.
22. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі : Указ Президента України від 31 липня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/document%5C1545448%5Cukaz928.htm>
23. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 1642-ІІІ (редакція станом на 10 серпня 2012 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – С. 1447–1462.
24. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 4 лютого 1998 р. № 75/98-ВР (редакція станом на 7 серпня 2011 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27–28. – Ст. 182.
25. Про Національний архівний фонд і архівні установи : Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3814-ХІІ (редакція станом на 16 лютого 2013 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 15. – Ст. 86.
26. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 4 лютого 1998 р. № 7498-ВР (редакція станом на 2 грудня 2012 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27–28. – Ст. 181.
27. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 9 січня 2007 р. № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – Ст. 102.
28. Про передачу архівних документів КДБ України до державних архівів республіки : Указ Президії Верховної Ради України від 9 вересня 1991 р. // Архіви України. – 1991. – № 5–6. – 104 с.
29. Про реабілітацію жертв політичних репресій : Закон України від 17 квітня 1991 р. № 962-ХІІ (редакція станом на 31 грудня 2009 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 22. – Ст. 262.
30. Юдіна Л. М. Особливості правового доступу до документів НАФ, що зберігаються в архівах, музеях, бібліотеках / Л. М. Юдіна // Студії з архівної справи та документознавства. – К. : [б. в.], 2004. – Т. 12.

Петрович Валентина. Нормативно-методическое регулирование информационной деятельности государственных архивов Украины. В статье рассматривается нормативно-методическое регулирование

інформаційної діяльності державних архівів України. Основними видами інформаційної діяльності є отримання, збереження, використання та поширення архівної інформації, яка міститься в документах Національного архівного фонду України. Всі види інформаційної діяльності реалізуються через нормативно-правові акти, які діють в архівній сфері на сучасному етапі розвитку архівного дела: закони України, постановлення та розпорядження Верховного Рад України, укази та розпорядження Президента України, постановлення та розпорядження Кабінету Міністрів України, накази Державної архівної служби України тощо. В архівних установах створюються сприятливі умови для всебічного використання та забезпечення суспільства ретроспективною документною інформацією.

Ключевые слова: інформація, архівна інформація, державний архів, інформаційна діяльність державних архівів, нормативно-правовий акт.

Petrovich Valentina. Regulatory and Methodical Regulation of the Information Activity of the Archives in Ukraine. The article addresses an issue of regulatory and methodical regulation of the information activity of the state archives of Ukraine. The basic types of the information activity are the receipt, preservation, usage and distribution of the archival information contained in the documents of the National archival fund of Ukraine. All types of the information activity are carried out basing on the regulatory and legal acts, applied in the archival sphere at the current stage of the development of the archiving: Laws of Ukraine, Regulations and Decrees of the Supreme Council of Ukraine, Decrees and Executive Orders of the President of Ukraine, Regulations and Decrees of the Cabinet of Ministers of Ukraine, Executive Orders of the Archival Service of Ukraine, etc. Supportive environment created in the archival institutions favors multilateral usage and provision of the society with retrospective document.

Key words: information, archival information, state archive, information activity of the state archives, regulatory and legal act.

Стаття надійшла до редколегії
25.04.2013 р.

УДК 651.5:35.075.31:061.1СНД

Валентина Надольська

Утворення та діяльність архівів президента в пострадянських країнах

У статті висвітлено історію формування президентських архівів у пострадянських країнах. Розкрито нормативно-правові засади їхнього функціонування, завдання, функції, склад фондів, місце в системі архівних установ незалежних держав. Схарактеризовано основні напрями діяльності архівів президента у Російській Федерації, Республіці Казахстан, Киргизькій Республіці.

Ключові слова: архів президента, Російська Федерація, Республіка Казахстан, Киргизька Республіка, Республіка Туркменістан, пострадянські країни.

Постановка наукової проблеми та її значення. Процеси державотворення, розгорнуті на пострадянському просторі на початку 90-х років ХХ ст., створили підґрунтя для появи в незалежних державах нових суспільних відносин у сфері формування, зберігання і використання документів архівних фондів та державного управління архівною справою, вплинули на форми і сферу діяльності архівів. Вони зумовили реформування радянської архівної галузі з метою організаційного оформлення кожною з держав власних національних архівних систем. Складовою частиною архівної реформи, окрім розробки власного архівного законодавства, відродження національних традицій архівістики, демократизації архівної системи, стала й реорганізація мережі архівних установ. Зміни торкнулися не лише діючих на той час архівів, а й виявилися у формуванні нових для незалежних країн установ – архівів президента. Накопичений у цій сфері досвід потребує всебічного осмислення, зокрема із застосуванням компаративного аналізу.

Тому автор ставить перед собою **завдання** проаналізувати історію формування президентських архівів у пострадянських країнах, їхні завдання і функції, склад, основні напрями діяльності.

Дослідження процесів реформування архівної галузі в пострадянських державах вчені започаткували в 90-х роках ХХ ст. Окрім узагальнювальних праць, в останні десятиріччя з'явилися й публі-